

Provocări privind libera circulație pe piața muncii în Uniunea Europeană

(Sala de conferințe a IER)

– SINTEZA EVENIMENTULUI –

La data de 10 aprilie 2017, Institutul European din România (IER) a organizat, în parteneriat cu Ministerul Muncii și Justiției Sociale, dezbateră cu tema ***„Provocări privind libera circulație pe piața muncii în Uniunea Europeană”***. Evenimentul este înscris în campania de dezbateri publice dedicate pregătirii Președinției României la Consiliul Uniunii Europene. Dezbateră a fost moderată de dna. **Gabriela Drăgan**, Director General al Institutului European din România.

Evenimentul a reunit reprezentanți ai Ministerului Muncii și Justiției Sociale, Ministerului Afacerilor Externe, Inspectoratului General pentru Imigrări, Academiei Române precum și membri ai Parlamentului, sindicatelor și patronatelor, mediului universitar, think-tank-uri, institute de cercetare, organizații ale societății civile și jurnaliști.

Principalele idei dezbătute au vizat aspecte legate de libera circulație pe piața muncii, migrația legală, aspecte metodologice ale cercetărilor în domeniu, cât și de provocările ridicate de Brexit. Astfel, intervențiile au fost structurate după cum urmează:

Dna. **Gabriela Drăgan**, Director General al Institutului European din România

- „Scoatem în evidență rolul extrem de important al liberei circulații. Astfel, după ultimul Eurobarometru nr. 86, la întrebarea referitoare la ce înseamnă Uniunea Europeană pentru cetățeanul de rând, cel mai important beneficiu al apartenenței s-a delimitat a fi acela al liberei circulații a persoanelor, bunurilor și serviciilor în interiorul Uniunii ”;
- Abordând tematica provocărilor cu care se confruntă Uniunea la ora actuală, dna. Drăgan a subliniat relația dintre beneficiile sociale și gestionarea migrației la care se adaugă provocările legate de Brexit, modificările cadrului legal și nivelul de coordonare a politicilor.

Dna. **Ana Birchall**, Ministru delegat pentru Afaceri Europene, Ministerul Afacerilor Externe

- „Libera circulație a forței de muncă a reprezentat și reprezintă o oportunitate pentru mai mult de 14 milioane de cetățeni europeni, inclusiv cetățeni români, de a accesa locuri de muncă conforme cu pregătirea și obiectivele pe care le au. Este deja cunoscut faptul că mobilitatea lucrătorilor contribuie la creșterea economică a statelor membre ale UE, avantajele resimțindu-se, în special, în statele spre care are loc mobilitatea”;
- „Nu trebuie ignorat faptul că România se confruntă cu un fenomen care produce efecte sociale importante – exodul creierelor. Sunt necesare, în continuare, politici țintite împotriva acestui fenomen care să ajute tinerii să se împlinescă profesional, aici, acasă. Creșterile salariale pentru medici și profesori, asumate de către Executiv, sunt pași concreți în diminuarea exodului creierelor”;
- „În UE, cetățeanul european trebuie să aibă, în continuare, o poziție centrală, inclusiv din perspectiva accesului la piața europeană a muncii. Dezavuem orice posibile discriminări între cetățenii europeni, de facto sau de jure, pe tema liberei circulații. De

altfel, libera circulație a persoanelor și lucrătorilor reprezintă și cea mai vizibilă și concretă fațetă a Uniunii, o statistică la nivel european indicând faptul că majoritatea celor intervievați au considerat-o drept principalul punct de legătură cu cetățenia europeană”;

- „În perioade de criză sau post-criză economică, mobilitatea persoanelor și în special a lucrătorilor este vulnerabilă atacurilor diferitelor forțe politice populiste, care în mod facil echivalează prezența lucrătorilor comunitari cu problemele de ocupare ale propriilor lucrători. Este, din păcate, situația pe care o sesizăm astăzi, în mod paradoxal, în state care au beneficiat în mod masiv în urma mobilității europene”;
- „Președinția României a Consiliului European din 2019 va fi organizată, astfel, într-un context complex și definitoriu pentru modelarea viitorului Uniunii Europene, fapt ce ne responsabilizează și mai mult, dată fiind importanța deciziilor pe care Uniunea și statele sale membre le vor lua în această perioadă. Avem, totodată, datoria de a ne implica în dezbaterile privind viitorul Europei și, în mod particular, cu privire la libera circulație pe piața muncii și o vom face cu o atenție sporită la drepturile și libertățile – în primul rând legate de mobilitate – ale cetățenilor români și ale cetățenilor europeni, în general. Sunt convinsă că România are potențialul ca, la mai mult de 10 ani de la aderare, să vină cu soluții concrete, constructive și viabile care să influențeze pozitiv parcursul viitor al construcției europene”.

Dl. **Vasile Zecheru**, Consilier în cadrul Ministerului Muncii și Justiției Sociale, a transmis un *mesaj din partea domnului **Adrian Marius Dobre**, Secretar de Stat în cadrul Ministerului Muncii și Justiției Sociale*

- „[...] libertatea de a munci pe teritoriul altor state membre ale Uniunii Europene constituie un drept esențial al cetățenilor noștri, enunțat în Tratatul privind Funcționarea Uniunii Europene, fiind un drept consacrat încă din primele etape ale construcției europene, din 1957”;
- „Potrivit unor studii la nivel european, mobilitatea în cadrul Uniunii Europene post-aderare nu a avut un impact relevant asupra salariilor și ocupării lucrătorilor la nivel local și nu a condus la dezechilibre serioase asupra pieței muncii în țările de destinație”;
- „În condițiile în care peste 2 milioane de cetățeni români lucrează în străinătate, acest lucru contribuie la declinul demografic. De asemenea, nu putem ignora impactul pe care mobilitatea personalului calificat și înalt calificat îl are asupra economiei românești. În același timp, este recunoscut faptul că, în general, lucrătorii mobili sunt ocupați în domenii sau profesii sub nivelul pregătirii pe care o dețin, ceea ce este cu siguranță contraproductiv pentru dezvoltarea economiei europene”;
- „În ceea ce privește avantajele mobilității nerestricționate în contextul crizei economice și al construcției europene, trebuie să avem în vedere că mobilitatea lucrătorilor este un proces care conferă pieței muncii flexibilitatea autoreglării cererii de forță de muncă și a fluxului mobilității și poate fi considerat un avantaj pentru economie”;
- „Un avantaj al liberei circulații a lucrătorilor este acela de a spori concurența, ceea ce conduce la dezvoltarea competențelor și abilităților. Libera circulație încurajează eficiența, profesionalismul și dezvoltarea capacităților profesionale ale indivizilor”;
- „În calitate de reprezentant al Ministerului Muncii și Justiției Sociale, vă asigur că autoritățile române sunt preocupate de menținerea unui nivel optim al ocupării în România, prin crearea de noi locuri de muncă, menținerea celor existente și creșterea posibilităților de angajare pentru șomeri, prin îmbunătățirea compatibilității cu cerințele pieței locale”;

- „Mobilitatea lucrătorilor este expresia unui principiu fundamental, acela al liberei circulații, orice limitare a acestuia fiind un pas înapoi în construcția europeană”.

Dl. **Cristian Stoica**, Director, Direcția pentru Migrație, Inspectoratul General pentru Imigrări, Ministerul Afacerilor Interne

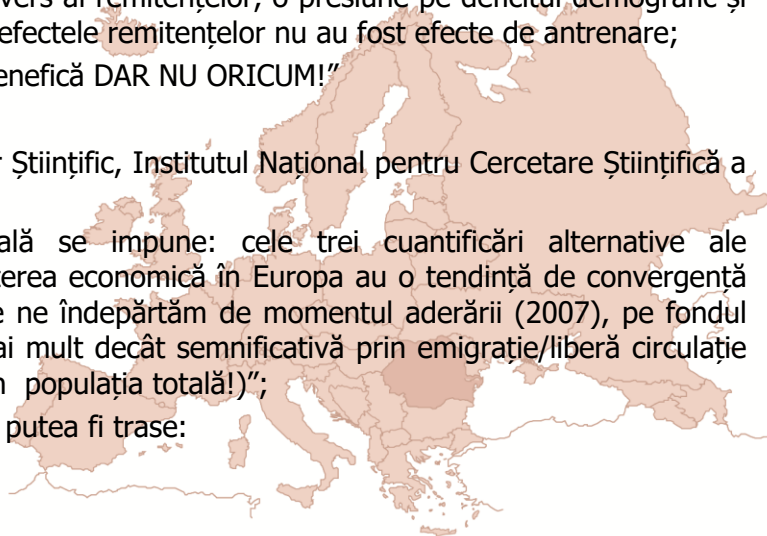
- „Cetățenii străini sunt mai puțin interesați de România fiindcă sistemul asigurărilor sociale este mai puțin atractiv decât al altor state”;
- „Cetățenii români care pleacă din România pentru a lucra în Uniunea Europeană lasă un loc liber pe piața forței de muncă care trebuie ocupat”;
- „Contingentul autorizațiilor de muncă se ridică la 5 000 autorizații din care se ocupă în jur de 2 000 – 2 500 autorizații/an. Aceasta spune multe despre atractivitatea statului român pentru cetățenii statelor terțe”;
- „Trebuie văzut unde sunt problemele, dacă prima problemă este salariul oferit sau există probleme de altă natură”.

Dna. **Valentina Vasile**, Director științific, Institutul de Economie Națională, Academia Română

- „Din raportarea numărului solicitanților de azil la populația țării, România se află, cu **94 de solicitări**, la un milion de locuitori, pe unul dintre ultimele trei locuri într-un clasament al țărilor care prezintă cel mai mare interes pentru migranți. În acest grup se mai află Portugalia, cu 69 de solicitări la un milion de locuitori, și Slovacia, cu 18 cereri la un milion de locuitori”;
- „Ca stoc total de migranți, România se află pe locul 4 în Uniunea Europeană, după Marea Britanie cu 4,9 milioane; Polonia cu 4,4; Germania cu 4 milioane. România are în afara țării nu mai puțin de 3,4 milioane de oameni”;
- „Stocul de emigranți din România în anul 2013 era de 3,4305 milioane, 17,2% din total populație”;
- „Probleme – suboptimalitate în funcționarea pieței muncii. Trebuie să ne adresăm economiei reale și nu dezideratelor. De ex. productivitatea este departe de media UE și sub potențialul real. Dorim productivitate, dar nu avem grijă de salariați, avem inechități, decalaje relative nejustificate, lipsa perspectivei carierei”;
- „Piața muncii din România nu este atractivă pentru a acoperi deficitul din mobilitate”;
- „Absolvenții nu sunt pregătiți pentru piața muncii”;
- „Efectele sociale asupra familiei sunt mai puternice decât cele economice temporare, avem de-a face cu efectul advers al remitențelor, o presiune pe deficitul demografic și lipsa sustenabilității sociale”; efectele remitențelor nu au fost efecte de antrenare;
- „Mobilitatea este necesară, benefică DAR NU ORICUM!”

Dl. **Cătălin Ghinăru**, Secretar Științific, Institutul Național pentru Cercetare Științifică a Muncii și Protecției Sociale

- „O prima constatare factuală se impune: cele trei cuantificări alternative ale contribuției României la creșterea economică în Europa au o tendință de convergență descrescătoare pe măsură ce ne îndepărtăm de momentul aderării (2007), pe fondul unei pierderi de populație mai mult decât semnificativă prin emigrație/liberă circulație în spațiul U.E. (peste 10% din populația totală!)”;
- „Două concluzii alternative ar putea fi trase:

1. A avut loc o ajustare a populației și forței de muncă la capacitățile reale ale economiei. Cu alte cuvinte emigrația nu ar reprezenta altceva decât o suprapopulație relativă pe care economia României oricum nu o putea susține;

2. Politicile macroeconomice greșite, orientate excesiv către menținerea cu orice preț a unor echilibre rigide și promovând un avantaj competitiv de nivel scăzut (salariile mici) au acționat ca un factor de împingere a populației și forței de muncă în afara frontierelor, privând astfel economia de un important potențial de creștere, conducând astfel la o reducere progresivă și inexorabilă a posibilităților României de a contribui de o manieră semnificativă la dezvoltarea (creșterea) ansamblului economic european”;

Dna. **Rodica Milena Zaharia**, Profesor universitar, Academia de Studii Economice București

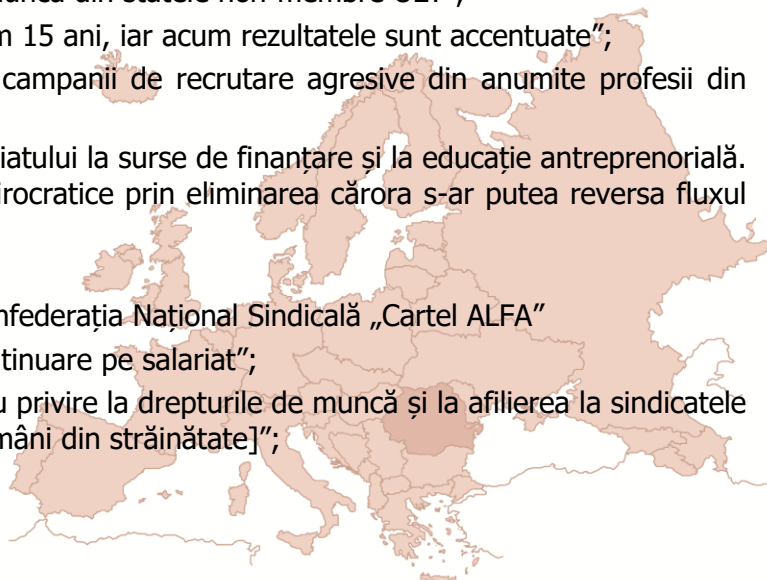
- „Mobilitatea forței de muncă contribuie la obiectivele strategiei europene de a asigura creșterea inteligentă, sustenabilă și inclusivă, prin acoperirea deficitului ciclic și structural al pieței muncii și prin oferirea de oportunități economice și sociale persoanelor”;
- Printre provocările la adresa liberei circulații avem: relația dintre *libertatea de mișcare și întărirea pieței interne; insecuritatea și disparitățile regionale în cadrul UE;*
- „România este un beneficiar net al liberei circulații”;
- „Libera circulație poate deveni o povară pentru România, dacă economia României nu devine mai sofisticată și mai atractivă pentru cetățenii săi”;
- „Romania trebuie să militeze pentru libera circulație și pentru adâncirea integrării (întărirea pieței unice)”.

Dna. **Cristina Pasat**, Director General, Professional, membru al Uniunii Generale a Industriașilor din România

- „Fiecare stat membru are tratate preferențiale cu state non-UE pentru a acoperi locurile de muncă cu deficit. De exemplu, Regatul Unit preferă lucrătorii din India și Pakistan etc.”;
- „Mediul privat din România se confruntă cu un deficit de personal [...] se încearcă accelerarea mobilității interne pentru a acoperi deficitul de forță de muncă”;
- „Probleme: 1) cum să se reverse fluxul de migrație, forța de muncă plecată și 2) cum să atragă altă forță de muncă din statele non-membre UE?”;
- „*Brain-drain*-ul a început acum 15 ani, iar acum rezultatele sunt accentuate”;
- „Alte state din UE au inițiat campanii de recrutare agresive din anumite profesii din România”;
- „Lipsește accesul antreprenoriatului la surse de finanțare și la educație antreprenorială. Există foarte multe bariere birocratice prin eliminarea cărora s-ar putea reversa fluxul migrator”.

Dna. **Cecilia Gostin**, Expert, Confederația Național Sindicală „Cartel ALFA”

- „Povara fiscală rămâne în continuare pe salariat”;
- „Există problema informării cu privire la drepturile de muncă și la afilierea la sindicatele de acolo [pentru lucrătorii români din străinătate]”;

- „Printre problemele identificate se numără dificultatea integrării străinilor pe piața muncii și abuzurile la care sunt supuse femeile (ex. româncele plecate în Italia să lucreze în agricultură)”.

În secțiunea de *Întrebări și Răspunsuri* de la finalul evenimentului au fost ridicate în discuție aspecte precum:

- Statul român este tributar datelor primite din afară și nici cei de acolo nu știu exact câți români sunt. Este foarte greu să ai un tablou real al prezenței cetățenilor români în alte state membre ale UE;
- Există o diferență foarte mare între știrile publicate în presa tabloidă și realitatea de pe teren (îndeosebi în Regatul Unit);
- Se impune o mai bună comunicare a datelor reale și agregarea lor într-o strategie de comunicare;
- Un aspect riscant pentru piața muncii din România este migrația în scop educațional a tinerilor cu un înalt potențial.

*Sinteză realizată de
Mihai Sebe, Biroul Studii și Analize*

